

30–60(–100) cm dl., jen v hor. části větvená, bělopavučinatá, hustě olistěná. Listy zúženou bází přisedlé, čárkovitě kopinaté, 5–12 cm dl., 1,0–1,5 cm šir., 1(–3)žilné, na okraji podvinuté, na líci zelené, jen tence pavučinaté, na rubu hustě běloplstnaté, od lodyhy šikmo odstávající; dol. listy za květu obvykle uschlé. Úbory vejcovité až téměř kulovité, 8–10 mm dl., četné, skládající až 10–12 cm šir. chocholičnatou latu; zákrovní listeny vejčité, 3–5 mm dl., na vrcholu tupé, celokrajné, bílé, za květu někdy rozestálé, připomínající jazykovité květy. Květy trubkovité, žluté. Samčí rostliny s květy s korunou úzce zvonkovitě trubkovitou, 3,0–3,5 mm dl.; pestík nefunkční, čnělka s bliznou kratší než koruna, blizna trvale nerozeklaná, nažka se nevyvíjí. Samičí rostliny s velmi početnými květy samičími s korunou nitovitou, žláznatou, asi 5 mm dl.; blizna z koruny daleko vyniklá, hluboce dvouklaná; ve středové části úboru několik květů oboupohlavných sterilních (tyčinky i pestík nefunkční). Nažky vřetenovité, 0,5–1,0 mm dl., hnědé, s jednořadým chmýrem. VIII–X. Hkf.

2n = 28 (extra fines)

Původní v Severní Americe a sv. Asii (mapy: HULTÉN FA 1968:882). Ve stf. a s. Evropě často pěstovaná jako okrasná trvalka, množící se nažkami nebo dělením trsů. V ČR je dosti často pěstována především v podhorských až horských oblastech na kyselých substrátech a v těchto územích také nejčastěji zplaňuje (např. Šumava: Dešenice, Hamry, Hojsova Stráž; Krušné hory: Pyšná, Adolfov; Labské pískovce: Jalůvčí; Jizerské hory: Jizerka, Desná III).

7. *Filago* L. – bělolist **)

Filago LINNAEUS Sp. Pl. 927, 1199, 1753, nom. cons. – Syn.: *Gifola* CASS. Bull. Soc. Philomat. Paris 1819:142, 1819. Lit.: CHRTEK J. et HOLUB J. (1962): Zur Nomenklatur des Gattungsnamens *Filago* L. 1753. Taxon 11:195–201. – CHRTEK J. et HOLUB J. (1963): Poznámky k taxonomii a nomenklatuře rodů *Evax* Gaertn. a *Filago* L. Preslia 35:1–17. – WAGENITZ G. (1965): Zur Systematik und Nomenklatur einiger Arten von *Filago* L. emend. Gaertn. subgen. *Filago* („*Filago germanica*“ – Gruppe). Willdenowia 4:37–59. – WAGENITZ G. (1969): Abgrenzung und Gliederung der Gattung *Filago* L. s. l. (Compositae–Inuleae). Willdenowia 5:395–444. – WAGENITZ G. (1970): Über die Verbreitung einiger *Filago*-Arten. Feddes Rept. 81:107–117.

Jednoleté byliny bez mléčnic, sedě plstnatě až vlnatě chlupaté s tenkým větveným hlavním kořenem. Lodyha jedna, ± větvená, někdy na bázi s několika dlouhými vystoupavými větvemi. Listy střídavé, přisedlé, celistvé, celokrajné. Úbory ± podlouhle vejcovité, na příčném průřezu ± oblé až téměř pětiúhelníkovité, heterogamní, zpravidla po 10–30 v hustých kulovitých hlávkách uspořádaných do vrcholičnatě větveného květenství; zákrovy 4–6 řadé, zákrovní listeny uspořádané na krátce prodlouženém vřetenu ± v 5 podélných řadách, s výjimkou nejnvnitřnějších vytažené do osinkaté špičky, za plodu vzpřímené nebo jen nepříliš rozevřené; lůžko úboru prodloužené, mírně vyklenuté, lysé, bez plevok. Květy trubkovité, převážně samičí s nitovitou korunou, v paždí vnitřních a středních zá-

Poznámka: *) V zahradách se dosti často pěstuje písokožil křídlatý (slaměnka křídlatá) – *Ammobium alatum* R. BR. Rod *Ammobium* R. BR. má jen dva druhy, oba jsou původní v Austrálii (Nový Jižní Wales). Druh *Ammobium alatum* R. BROWN (Bot. Mag. tab. 2459, 1824; syn. *Ammobium spathulatum* GAUD.–BEAUP. Voy. Uranie 467. tab. 91, 1830 – Tab. 5/1) jsou jednoleté, mělce kořenující byliny. Lodyha jedna. 50–150 cm dl., od báze bohatě dl. větvená, se 4 nápadnými širokými měkkými zelenými křídly, směrem k vrcholu se pozvolna zužujícími, měkce vlnatě chlupatými. Přízemní listy uspořádané v růžici jsou přisedlé, celistvé, kopinaté, 15–30 cm dl., asi 2,5 cm šir., v dol. části žlábkovité, na vrcholu zašpičatělé s jedinou mohutnou stf. žilkou, větvíci se v postranní žilky až v hor. 1/4. na líci řídké přitiskle chlupaté, na rubu měkce hustě vlnatě chlupaté; lodyžní listy a listeny střídavé, celistvé, přisedlé, úzce kopinaté, jemně pyřité chlupaté, dolní ca 10 cm dl., 2 cm šir., směrem k vrcholu lodyhy se zmenšující, nejhořejší šupinovité. Úbory malé, kulovité, nanejvýš 2,5 cm v průměru, tvoří řídké laty; zákrov z velkého počtu bílých obvejčitých až okrouhlých, celokrajných, v hor. části a na vrcholu jemně dřipených až krátce třísnitých, lesklých suchomázdřítých zákrovních listenů, jen při bázi zelených a šťavnatých, ca 10 mm dl., 6 mm šir., delších než květy; lůžko úboru plné, mírně vypouklé. Početné květy (ca 400 v úboru) jsou jen trubkovité, asi 5 mm dl., oboupohlavné, záhy černající, vyrůstající v úžlabí suchomázdřítých, na vrcholu dřipených, asi 2/3 délky koruny dosahujících plevek. Koruna má zelenožlutou korunní trubku a 5 žlutých cípů zaujímajících asi 1/4 délky koruny; tyčinky zřetelně vyčnívají z koruny, nitky přibližně stejně dlouhé jako prašníky. Nažky jsou obráceně 4hranně úzce jehlanovité, mírně zploštělé, podélně vrásčité, lysé, na bázi utaté, tmavě hnědé, asi 2,3 mm dl., při bázi asi 0,5 mm šir. na vrcholu 0,7–1,0 mm šir., velmi lehké, laterální hrany někdy se dvěma ostěnky asi 0,5 mm dl., vytrvalý kalich v podobě třísnitého, 0,3 mm šir. lemu. Kvete VII–IX. Tf. 2n = 26 (extra fines). Pěstuje se jako letnička (vyžaduje předpěstování), především v kultivaru 'Grandiflorum' s úbory až 2× většími než u původního druhu; vhodná zejména do suchých vazeb, atraktivní jsou úbory krátce před otevřením. Zplaňuje jen výjimečně.

*) Zpracovala Z. Slavíková

***) Zpracoval M. Štech

Tab. 5: 1 *Ammobium alatum*, 1a – přízrcmní list. – 2 *Anaphalis margaritacea*. – 3 *Logfia arvensis*, 3a – střední zákrovní listen. – 4 *L. minima*, 4a – list, 4b – střední zákrovní listeny. – 5 *Filago vulgaris*, 5a – střední zákrovní listen.

88 *Antennaria / Anaphalis*

